

KÖRFEZ ÜLKELERİNİN KİRALIK/PARALI ASKERLERİ

Soner Doğan

İNSAMER

IHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

Referans için: Doğan, Soner. “Körfez Ülkelerinin Kiralık/Paralı Askerleri”, İNSAMER, 16.03.2020.

 Analiz

Körfez ülkeleri 1960’lı ve 1970’li yıllarda bağımsızlıklarını kazandıktan sonra, orduları yeterli olmadığından, paralı askerleri ülkelerinin güvenliğini sağlamak için kullanmıştır. İlk dönemlerde Amerikan ve İngiliz askerleri, Körfez bölgesinde monarşi yönetimlerinin korunmasında ve onları sosyalist devrimlere karşı korumada önemli görevlerde bulunmuştur. Örneğin 1960’lı yıllarda Katar’ın polis şefi bir İngiliz’di. 1972 yılında Umman Sultanı Kâbus ülkede meydana gelen iç savaşta İngiliz paralı askerlerden faydalanmıştı. Bahreyn’in gizli polis teşkilatının başında Ian Henderson adında bir İngiliz bulunuyordu ki, bu general benimsediği yöntemlerle Bahreyn’de monarşiye muhalif kişilere yönelik işkenceleri sebebiyle “Bahreyn Kasabı” olarak tanınıyordu. Suudi Arabistan için ise özellikle hava kuvvetlerinin oluşumunda Pakistan asıllı askerler önemli rol oynamıştır (Time, 2011).

Körfez ülkelerinin nüfusu az olduğundan ve vatandaşları da genellikle askerlikle ilgili konulara istekli olmadıklarından monarşi yönetimleri kendi iktidarlarını korumak ve asker açığını kapatmak için paralı/kiralık askerleri kullanmaktadır. Bu uygulamanın bir diğer avantajı da bu askerler özellikle para için görev yaptığından, aile iktidarlarına dayalı bu ülkelerde olası iktidar kavgalarında ordunun kullanılması veya darbe yapılması zorlaşmaktadır. Körfez ülkelerinin paralı/kiralık askerlere yönelmesinin bir diğer nedeni ise, bu askerlerin ucuza mal olmasıdır. Vatandaş asker kavramı, Körfez ülkeleri için pahalı sonuçlara yol açabilmektedir. Zira askerlerin operasyon sırasında hayatını kaybetmesinin hem politik hem de toplumsal sonuçları olmaktadır. Bu yüzden paralı askerlerin hayatını kaybetmesi, söz konusu ülke yönetimleri için bir anlam ifade etmediğinden, bu yöntemi tercih etmektedirler. Kiralık askerler ordunun kara, deniz ve hava

İNSAMER
IHH İNSANİ VE SOSYAL ARAŞTIRMALAR MERKEZİ
IHH HUMANITARIAN AND SOCIAL RESEARCH CENTER
مركز البحوث الإنسانية و الاجتماعية

olmak üzere tüm birimlerinde kullanılmaktadır. Özellikle ülkelerin kara kuvvetlerinde önemli sayıda paralı/kiralık asker bulunmaktadır.

2010 yılında Arap Baharı'nın başlaması ve Körfez bölgesindeki monarşilerin tedirgin olmasıyla bölgede paralı/kiralık askerlerin sayısında belirgin bir artış gözlenmiştir. Bilhassa Suudi Arabistan ve Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) paralı/kiralık askerleri yoğun olarak kullanmaktadır. 2019 yılı itibarıyla nüfusu 9,7 milyon olan BAE'de bu sayının sadece %10-12'lik bir bölümü Arap'tır. Geri kalan nüfus Hindistan, Pakistan, Bangladeş, Mısır, Çin, Filipinler, İran, Nepal gibi ülkelerden gelen işçilerden oluşturmaktadır (UAE Populations, 2019). Yaklaşık 70.000 kişilik bir ordusu bulunan BAE'nin Müsterek Hava Kuvvetleri'nin komutanlığını Amerikalı emekli general Stephen A. Taumajan yapmaktadır. Bunun yanı sıra Avustralyalı Mike Hindmarsh, bugün Arap dünyasının en seçkin savaş güçleri arasında kabul edilen ve Yemen'de aktif olarak görev yapan BAE'nin Başkanlık Muhafız Birliği'ne komuta etmektedir. Doğrudan Muhammed bin Zayed'e bağlı olan bu generaller, BAE adına diğer devletlerle görüşmeler de gerçekleştirmektedir (Wood, 2018).

BAE, ulusal zorunlu askerliğe ek olarak özel güvenlik firmalarını ve paralı askerleri kullanarak askerî insan gücü eksikliğini gidermeye çalışmaktadır. 2010 yılında BAE'li Muhammed bin Zayad Nahyah Abu, *Blackwater*'ın kurucusu Erik Prince ile gizli bir anlaşma imzalamıştır. Taraflar; özel operasyonlar, anti terör operasyonları, gökdelenlerin korunması, petrol ve doğal gaz alanlarının korunması vb. alanlarda kullanılmak üzere paralı/kiralık askerlerin getirilmesi konusunda 529 milyon dolar tutarında bir anlaşma imzalamıştır. Bunun yanı sıra son yıllarda Yemen'de alınan sonuçlardan dolayı Kolombiya'dan da paralı/

kiralık askerler getirilmiştir. Ayrıca Amerikan paralı/kiralık asker şirketi *The Spear Operations Group* da BAE ile Yemen'deki operasyonlarda birlikte çalışmıştır. Gerilla savaşında deneyimli oldukları gerekçesiyle Kolombiyalı askerler BAE tarafından daha çok tercih edilmektedir. Dolayısıyla BAE, gerilla savaş taktiğini bu askerler vasıtasıyla bölgede kullanmak istemektedir. Bu askerler yüksek ücretler karşılığında ülkelerinden getirilmektedir. Kolombiyalı paralı/kiralık askerler, kendi ülkelerinde yapacakları işe göre ortalama aylık 400 dolar kazanırken, BAE tarafından kendilerine Yemen'de konuşlanmak şartıyla haftalık ortalama 1.000 dolar verilmektedir. Hasılı yaklaşık 1.500-2.000 Güney Amerikalı paralı/kiralık asker BAE tarafından bölgede kullanıldığı tahmin edilmektedir (Hager, Mazzetti, 2015). Bu askerler, BAE askerî üslerinde Amerikalı ve İngiliz komutanlar eşliğinde her türlü eğitimden geçirilerek uygun araç-gereçlerle çatışma bölgelerine gönderilmektedir. Özetle BAE Yemen'de Çad, Şili, Kolombiya, Libya, Panama, Nijer, Somali, Sudan ve Uganda olmak üzere birçok ülkeden kiralık-paralı askerî savaştırmaktadır (Barany, 2020). Ayrıca bu paralı askerler sahada üç ay savaştıktan sonra BAE vatandaşlığı da alabilmektedir (Baron, 2015).

Suudi Arabistan Şili, Panama, Salvador, Çad ve Kolombiya'dan gerilla savaş taktiğini bilen askerleri para karşılığında kiralamaktadır.

BAE, kullandığı paralı/kiralık askerler eliyle Yemen'de birçok sivilin hayatını kaybetmesine neden olmakta; hastane, okul, park gibi sivil alanları bombalayarak savaş suçu işlemektedir. Ayrıca bu askerleri kullanarak birçok siyasi parti ve önde gelen kanaat liderine suikastlar düzenlemektedir (NPR, 2018). BAE, Suudi Arabistan liderliğindeki koalisyonun bir parçası olmasına rağmen koalisyon üyelerinden farklı politikalar da izlemektedir. Yemen'deki merkezî hükümetin hiyerarşisi dışında kendi çıkarlarını korumak için Yemen'de ayrılıkçı grupları desteklemekle

suçlanan BAE, bölgede askerî üsler kurarak paralı/kiralık askerler aracılığıyla koalisyondan ayrı politikalarını hayata geçirmektedir. BAE yönetimi Aden Körfezi boyunca limanları ve Babu'l-Mendeb Boğazı çevresindeki stratejik deniz yollarını kontrol etmeye çalışmaktadır. Yemen'de BAE adına savaşılan 5.000'e yakın paralı asker olduğu tahmin edilmektedir (Slijper, 2017:26).

BAE, Afrika bölgesinde de paralı/kiralık asker kullanmakla suçlanmaktadır. Libya'da meşru hükümete karşı harekete geçip darbe yapmak isteyen Hafter'e yoğun destek verdiği bilinen BAE, bunun için hem kendi güvenlik şirketi *Black Shield*'i hem de Rus paralı asker şirketi *Wagner*'i kullanmaktadır. Rusya'dan getirdiği yaklaşık 1.500 paralı/kiralık askeri Hafter saflarında savaştırmaktadır. *Black Shield* şirketi aracılığıyla ise Sudan, Çad, Yemen, Eritre, Somali gibi ülkelerden topladığı paralı/kiralık askerleri sahaya sürmektedir. Bunlara ilaveten Hafter'e savaş uçağı ve pilot da temin etmektedir. Dahası birçok askerî üs BAE tarafından işletilmektedir (AA, 2020). BAE, Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi'nin (BMGK) uygulamaya koyduğu Libya'ya silah ambargosu kararını uzun bir süredir ihlal etmektedir. Öyle ki BAE, 2017 yılında Belarus ve Hindistan'dan aldığı Mİ-24p savaş helikopterlerini Hafter'e teslim etmekle kalmamış, pilotları da temin etmiştir (Slijper, 2017:31).

Suudi Arabistan; diğer Körfez ülkelerine göre nüfusu fazla olduğundan paralı/kiralık asker kullanım oranı diğer ülkelere göre düşük olsa da Yemen'de azımsanmayacak sayıda kara kuvveti kullanmaktadır. 1980'lerin sonlarından itibaren Pakistanlılar Suudi Arabistan ordusu içerisinde yer almaktadır. Özellikle Suudi Arabistan Hava Kuvvetleri, pilot ihtiyacını Pakistanlı askerlerden sağlamaktadır. Bunun yanı sıra Afrika ve Asya'dan birçok paralı/kiralık askerin Suudi Arabistan tarafından kullanıldığı bilinmektedir. Ayrıca yaklaşık 1.000 Amerikan ve 300 İngiliz paralı/kiralık askeri de Suudi Arabistan ordusunda görev yapmaktadır. Suudi Arabistan Şili, Panama, Salvador, Çad ve Kolombiya'dan gerilla savaş taktiğini bilen

askerleri para karşılığında kiralamaktadır. Bu paralı/kiralık askerler sert arazi şartlarında on yıllardır gerilla savaş taktiği ile savaşmaktadır (Military Watch, 2018).

Suudi Arabistan Kara Kuvvetleri'ne milis gruplar da destek amaçlı eşlik etmektedir. Bu konuda en büyük desteği Sudanlı paralı/kiralık askerler sağlamaktadır. Yemen'de Sudan'ın Darfur bölgesinden gelen yaklaşık 14.000 milis savaşmaktadır (Stevenson, 2019). Yemen ve Libya'da yoğun olarak kullanılan bu askerler, alınan başarısız sonuçlar sebebiyle Suudi Arabistan'a prestij kaybettirmektedir. Buradaki paralı/kiralık askerlerin çoğu Suudi Arabistan üniforması giymektedir (Saner, 2016). *The Guardian* gazetesinde yer alan bir habere göre Yemenli Husi militanlar 2019 yılı içerisinde yaklaşık 500 Suud askerini öldürmüş ve 2.000'e yakınını esir almıştır. Birçok zırhlı araç Husi militanlar tarafından ele geçirilmiştir. Burada öldürülen askerlerin hepsinin bizzat Suudi vatandaşı askerler olmayıp, paralı asker olma ihtimali bulunmaktadır (Wintour, 2019).

Körfez'de paralı asker kullanan bir diğer ülke ise Bahreyn'dir. 2009 yılında yapılan bir çalışmadan edinilen verilere göre, Bahreyn Ulusal Güvenlik Birimi'nin yaklaşık %64'ü paralı/kiralık askerlerden oluşmaktadır. Bahreyn ordusu, polisi ve güvenlik kuvvetlerinin büyük bir kısmı yabancılardan oluşmaktadır. Bahreyn Hava Kuvvetleri'ndeki pilotların %18'i Pakistanlıdır ve yaklaşık 10.000 Pakistanlı paralı asker Bahreyn için hizmet etmektedir. 2011 yılında Bahreyn'de başlayan Arap Baharı olaylarında bu birlikler göstericilerin bastırılmasında etkili bir şekilde kullanılmıştır (Barany, 2020). Ayrıca Bahreyn, Pakistanlı bu askerleri vatandaşlığa alarak ülke içerisindeki Şii-Sünni dengesini gözetmektedir. Ülkedeki Şii nüfusun Sünni iktidara karşı tehdit oluşturduğunu düşünen Bahreyn yönetimi, Sünni askerleri vatandaşlığa almaktadır. Böylece Bahreyn yönetimi ülke içerisindeki İran nüfuzunu azaltmayı hedeflemektedir (Baron, 2015).

Kuveyt ordusunun da yaklaşık yarıya yakını paralı/kiralık askerlerden oluşmaktadır. Fakat

Kuveyt Ulusal Muhafız Gücü tamamen Kuveytlilerden oluşmaktadır. Umman ise diğer Körfez ülkelerine göre daha az kiralık/paralı asker kullanmaktadır. Bunun nedeni, eski Sultan Kâbus'un ordusunu elit bir birlik şeklinde oluşturmuş olmasıdır. Umman askerlerinin ve subaylarının önemli bir kısmı Pakistan'ın Belucistan eyaleti kökenli vatandaşlardır. Umman ordusunun eğitim ve disiplininin diğer Körfez ülkelerine göre daha iyi durumda olduğu uzmanlar tarafında değerlendirilmektedir (Barany, 2020).

Katar Silahlı Kuvvetleri'nde de önemli bir oranının yine paralı askerlerden oluştuğu görülmektedir. Pakistan, Sudan, Somali ve Kolombiya başta olmak üzere birçok ülkeden paralı/kiralık asker Katar Silahlı Kuvvetleri için hizmet etmektedir. Katar 2016 yılından sonra güvenlik güçlerine ek olarak 6.000 Somalili ve 400'e yakın Sudan vatandaşını işe almıştır. Katar aldığı bu kişilerin neredeyse tümünü; vasıfsız, düşük prestijli askerî işler; aşçılık, temizlik, kapı bekçiliği, tesis bakım personeli vb. alanlarda çalıştırmaktadır (Sayed, 2017).

Kaynakça

Anadolu Ajansı (AA) 2020, <https://www.aa.com.tr/tr/dunya/sosyal-medya-hafterin-parali-askerlerini-ifs ediyor/1726120>

Baron, T. (2015). "Gulf Monarchies Love Mercenaries", <https://warisboring.com/gulf-monarchies-love-mercenaries/>

Hager, E & Mazzetti, M. (2015). "Emirates Secretly Sends Colombian Mercenaries to Yemen Fight", <https://www.nytimes.com/2015/11/26/world/middleeast/emirates-secretly-sends-colombian-mercenaries-to-fight-in-yemen.html>

Military Watch (2018). "Saudi Arabia Increases Reliance on African and Latin Mercenaries for Yemen War Effort Following Arab Allies", <https://militarywatchmagazine.com/article/saudi-arabia-increases-reliance-on-african-and-latin-mercenaries-for-yemen-war-effort-following-arab-allies-withdrawal>

NPR (2018). "UAE Hired American Mercenaries", <https://www.npr.org/2018/10/20/659122523/report-uae-hired-american-mercenaries>

Sayed, N. (2017). "Somali newspaper reveals Doha recruiting African mercenaries", <https://www.egypttoday.com/Article/2/28057/Somali-newspaper-reveals-Doha-recruiting-African-mercenaries>

Sonuç olarak, Ortadoğu'da yukarıda çizilen askerî manzara göstermektedir ki, bu tür askerleri en yoğun biçimde kullanan ülkeler, BAE ve Suudi Arabistan'dır. Körfez bölgesinde paralı/kiralık askerlerin büyük çoğunluğu Pakistan, Sudan, Somali, Kolombiya gibi Afrika ve Güney Amerika ülkelerinden sağlanmaktadır. Bu askerler, genelde Amerikalı ve İngiliz askerlerin danışmanlığında, ilgili ülkelerin askerî üslerinden gerekli eğitimleri aldıktan sonra Yemen, Libya gibi ülkelere savaşmaya gönderilmektedir. Bu yüzden Yemen ve Libya, paralı/kiralık askerlerin pazarı olmuş durumdadır. BAE ve Suudi Arabistan'ın zenginlikleriyle birlikte politikaları incelendiğinde, Ortadoğu bölgesini domine etme isteklerinin bu tür yapay ordular kurmalarında temel motivasyonu oluşturduğu görülmektedir. Bu iki ülke için Mısır, Libya, Sudan, Yemen, Suriye, Lübnan gibi birçok ülkede kendi yönetimlerine yakın isimleri destekleyerek karışıklık çıkarmak böylece çok daha kolay hâle gelmektedir. Bunları yapabilmek için ihtiyaç duyulan askerî gücün oluşturulması da sadece cömert bir maaşla istihdam edilecek işsiz fakir ülke vatandaşlarına dayanmaktadır.

Saner, E. (2016). "The return of the dogs of war: What's it like to be a soldier for hire?" <https://www.theguardian.com/uk-news/2016/feb/06/the-return-of-the-dogs-of-war-whats-it-like-to-be-a-soldier-for-hire>

Stevenson, Y. (2019). "Saudi's coalition in Yemen: Militias and mercenaries backed by western firepower", <https://www.middleeasteye.net/news/saudis-coalition-yemen-militias-and-mercenaries-backed-western-firepower>

Slijper, F. (2017). "The UAE Arms Transfers and Regional Conflicts", <https://www.paxforpeace.nl/>

Time. (2011). "A History of Middle East Mercenaries" http://content.time.com/time/specials/packages/article/0,28804,2045328_2045333_2053107,00.html

UAE Population. (2019). <https://www.themedialab.me/uae-population-statistics-2019/>

Wintour, P. (2019). "Houthis claim to have killed 500 Saudi soldiers in major attack", <https://www.theguardian.com/world/2019/sep/29/houthis-claim-killed-hundreds-saudi-soldiers-captured-thousands>

Wood, J. (2018). "Outsourcing war: How foreigners and mercenaries power UAE's military", <https://www.middleeasteye.net/news/outourcing-war-how-foreigners-and-mercenaries-power-uaes-military>